

Το μετάξι στο Βυζάντιο

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Σπάνιο κομμάτι από μεταξωτό ύφασμα

Η ιστορία του μεταξιού χάνεται στα βάθη των αιώνων και είναι συνυφασμένη με κινέζικους μύθους. Φαίνεται ότι πολλούς αιώνες πριν αρχίσει η κατεργασία του μεταξιού, ο μεταξοσκώληκας ζούσε σε άγρια μορφή πάνω στα μορεόδενδρα. Σύμφωνα με τους Κινέζους συγγραφείς, η τέχνη της εκτροφής του μεταξοσκώληκα και η κατεργασία του μεταξιού ανακαλύφθηκε τυχαία από την αυτοκράτειρα Σι Λιγκ Τσι γύρω στο 2690 π.Χ. Σύμφωνα με το μύθο ένα κουκούλι έπεσε πάνω στο βραστό νερό του τσαγιού. Στην προσπάθειά της να το βγάλει έξω, τράβηξε μία εξαιρετικά λεπτή αλλά ανθεκτική κλωστή, την πρώτη μεταξωτή ίνα. Για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα τα προϊόντα αυτής της νέας βιομηχανίας παρέμειναν αποκλειστικό προνόμιο της αυλής, μόνο ο αυτοκράτορας, οι συγγενείς του καθώς και ανώτεροι αξιωματούχοι του καθεστώτος είχαν το δικαίωμα να φορούν τα πολύτιμα μεταξωτά ενδύματα.

Οι Κινέζοι απαγόρευαν με αυστηρούς νόμους τη διάδοση της σηροτροφίας, ενώ η εξαγωγή των σπόρων του μεταξοσκώληκα τιμωρούταν με θάνατο. Επιτρεπόταν μόνο η εξαγωγή κατεργασμένων νημάτων και υφασμάτων. Η Ιαπωνία, οι Ινδίες, και η Περσία ήτα κέντρα εμπορίας του εξαγόμενου μεταξιού. Με τις εκστρατείες του Μ. Αλέξανδρου (336-323 π.Χ.) το μεταξωτό ύφασμα εισήχθη στην αρχαία Ελλάδα. Ο Μέγας Αλέξανδρος μάλιστα έστειλε δείγματα στο δάσκαλό του Αριστοτέλη θέλοντας να μάθει το μυστικό της παραγωγής του μεταξιού, χωρίς όμως αποτέλεσμα.

Στα Ρωμαϊκά χρόνια συνεχίστηκαν οι εισαγωγές κατεργασμένης και ακατέργαστης σινικής κλωστής και έτοιμων υφασμάτων. Οι πηγές μαρτυρούν ότι κατά τα ρωμαϊκά χρόνια το μετάξι είχε τεράστια αξία, ίση με αυτή των πολύτιμων λίθων και του χρυσού. Ο αυτοκράτορας φορούσε αποκλειστικά την πορφυρή μέταξα, ενώ τα μεταξωτά ενδύματα φορούσαν οι αξιωματούχοι του κράτους και μερικοί ευκατάστατοι ιδιώτες.

Το Βασίλειο των Σασανιδών (Πέρσες) κατά τα πρώτα βυζαντινά χρόνια, έλεγχε μεγάλο μέρος από το δρόμο του μεταξιού. Γι' αυτό ο Ιουστινιανός προσπάθησε να χρησιμοποιήσει θαλάσσιους δρόμους προς τον Ινδικό ωκεανό, μέσα από την Ερυθρά Θάλασσα και το νησί της Ταπροβάνης (σημερινή Σρι Λάνκα). Οι έμποροι χρησιμοποιούσαν τους δρόμους αυτούς ήδη από την ελληνιστική και τη ρωμαϊκή εποχή. Για να μπορέσει όμως να περιορίσει και να σταματήσει το εμπόριο και την αγορά μεταξωτών από την Κίνα και για να γίνει η ίδια η αυτοκρατορία κέντρο παραγωγής και εμπορίας του μεταξιού, έπρεπε να μάθουν το καλά κρυμμένο μυστικό της παραγωγής του.

Σύμφωνα με την παράδοση η διάδοση της μεταξοκαλλιέργειας από την Ανατολή στη Δύση έγινε από μοναχούς του Βυζαντίου. Οι Βυζαντινοί μοναχοί με εντολή του αυτοκράτορα Ιουστινιανού αναλαμβάνοντας το έργο της μετάδοσης της Χριστιανικής θρησκείας, λειτουργώντας ως κατάσκοποι, περιηγήθηκαν στην Περσία και την Κίνα και κατά τη διάρκεια των περιηγήσεών τους μελετούσαν κάθε τι που είχε σχέση με τον μεταξοσκώληκα και την επεξεργασία του. Έτσι στο τέλος της περιοδείας του το 554 μ.Χ. μετέφεραν κρυφά μέσα στις κούφιες μαγκούρες τους αυγά μεταξοσκώληκα. Σύμφωνα λοιπόν με αυτή την παράδοση, με τον τρόπο αυτό περιήλθε η σηροτροφία στο Βυζάντιο.

Κατά την περίοδο των Σταυροφοριών, οι Φράγκοι έπαιρναν αιχμάλωτους σηροτρόφους από το Βυζάντιο και τους μετέφεραν στις πατρίδες τους, όπου και τους χρησιμοποιούσαν για την μετάδοση της τεχνογνωσίας που κατείχαν και για την βελτίωση της οργάνωσης των σηροτροφικών μονάδων που λειτουργούσαν στη Δύση. Επίσης το 730 μ.Χ. Αραβες πειρατές μετέφεραν μέσω των αιχμαλώτων τους την σηροτροφία στην Σικελία.

Γράφει ο ιστορικός **Προκοπίος:**

Εκείνον τον καιρό [περίπου το 550] ήλθαν [...] ορισμένοι μοναχοί, που

έμαθαν

ότι ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός δεν ήθελε πλέον να αγοράζουν οι Ρωμαίοι μετάξι από τους Πέρσες. Πήγαν λοιπόν στον αυτοκράτορα και του υποσχέθηκαν ότι θα του έδιναν τα υλικά για να παράγει το μετάξι, για να μην αγοράζουν οι Ρωμαίοι ξανά αυτό το εμπόρευμα από τους Πέρσες, που ήταν εχθροί τους, ή από κάποιον άλλο λαό [...]. Ο αυτοκράτορας τους έκανε πολλές ερωτήσεις για το μυστικό. Οι μοναχοί απάντησαν ότι το μετάξι έβγαινε από κάποια σκουλήκια και ότι η ίδια η φύση τα διδάσκει και τα αναγκάζει να το παράγουν [...]. Τα κουκούλια από αυτά τα σκουλήκια, είπαν οι μοναχοί, έχουν αμέτρητα αβγά το καθένα. Και οι άνθρωποι μπορούν να τα διατηρήσουν αν τα σκεπάσουν με κοπριά. Και μετά, αν τα ζεστάνουν για όσο χρόνο χρειάζεται, μπορούν να παράγουν τα έντομα [...]. Οι μοναχοί γύρισαν στη Σηρίνδα [περιοχή στην Κίνα] και μετέφεραν τα αβγά στο Βυζάντιο [Κωνσταντινούπολη]. [...] Και έτσι ξεκίνησε να παράγεται το μετάξι στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Τότε σταμάτησαν οι πόλεμοι μεταξύ Ρωμαίων και Περσών για το μετάξι.

Προκόπιος, Ιστορία, έτος 553

Πηγή: vizantinaistorika.blogspot.gr